

Zalew Wiślany

Sztuczna wyspa

Arkusz informacyjny

Grzegorz Różyński

Typ ekosystemu

Zalew przybrzeżny (typ siedliska 1150 wg klasyfikacji EUNIS siedlisk morskich z roku 2019)

Główne siedliska

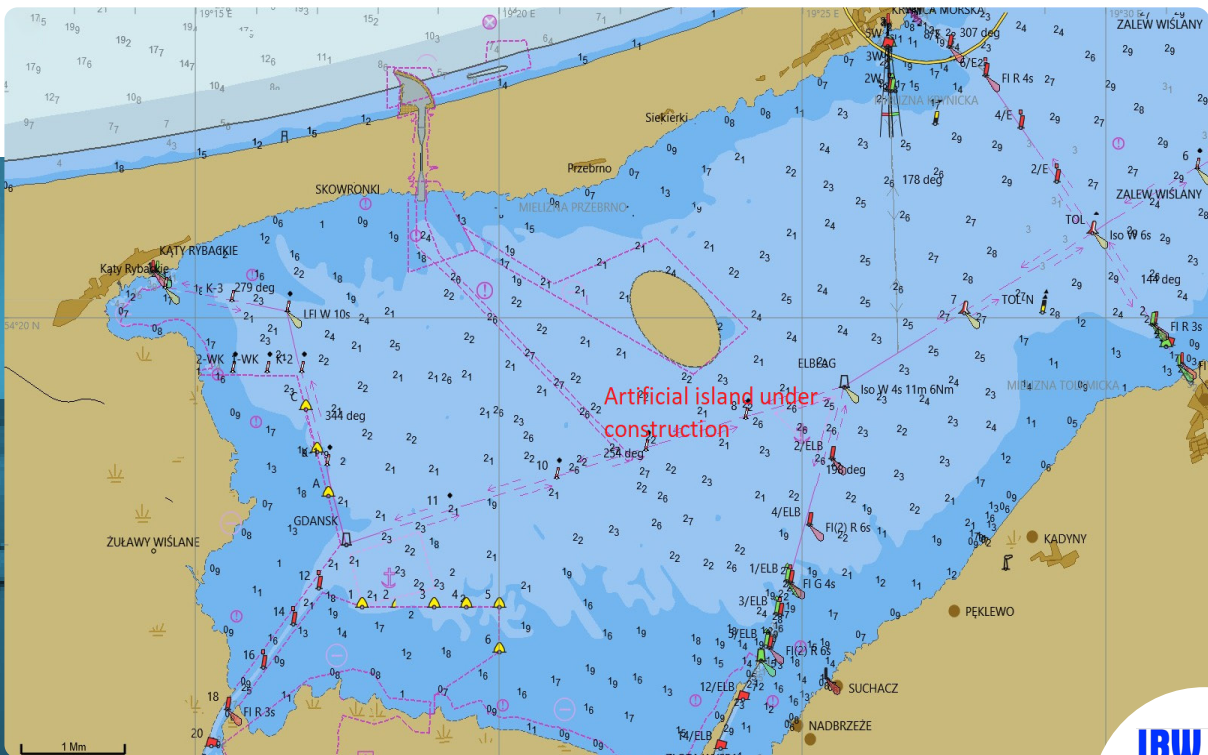
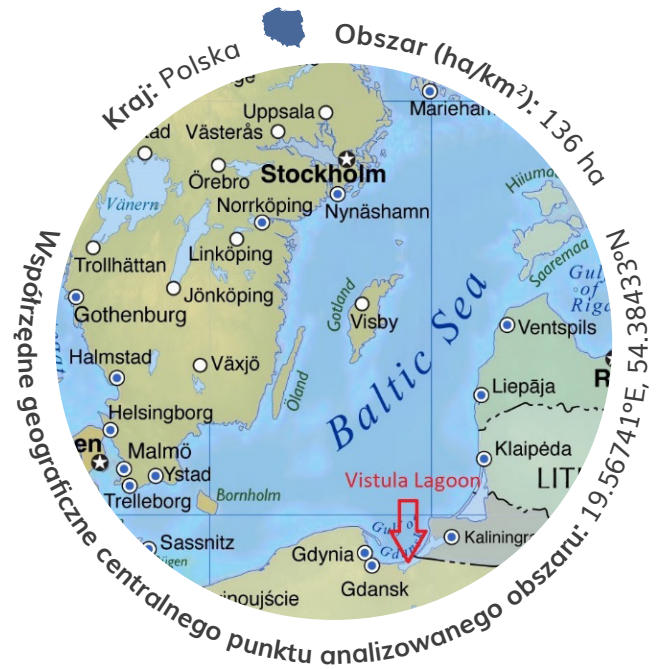
Zalew przybrzeżny (1150), duże i płytkie zatoki i przetoki (1160), estuaria (1130), Bałtyckie wąskie przetoki (1650)

Główne gatunki

Krakwa, płaskonos, świstun, gęgawa, gęś zbożowa, gęś białoczelna, bekas, czajka, krwawodziób, rybitwa białoczelna, sieweczka rzeczna, sieweczka obrożna, biegus zmienny

Organizacja odpowiedzialna za realizację projektu

Instytut Budownictwa wodnego PAN

Projekt jest finansowany przez Unię Europejską w ramach programu Horyzont 2020, Nr grantu: 101037097

Presje, zagrożenie i problemy

Wzrastające trudności w stosunkach z Rosją były przyczyną powstania niezależnego połączenia polskiej części Zalewu Wiślanego z Morzem Bałtyckim. Projekt ten ukończono w 2022 roku. Polska część Zalewu jest częścią sieci NATURA 2000, co powoduje konieczność kompensacji ewentualnych szkód ekologicznych związanych z budową przekopu przez Mierzęję. W tym kontekście rozpoczęto pierwszy projekt odbudowy bioróżnorodności w obszarach brzegowych, który obejmuje paradygmat "współbudowania z naturą" w formie sztucznej wyspy tworzącej niezakłócone siedlisko dla ptaków wyselekcjonowanych do ochrony. Realizacja przekopu Mierzei związana jest z relokacją dużych mas ziemnych przy budowie samego przekopu oraz prac pogłębiarskich związanych z utrzymaniem żeglugowego przez Zalew.

Okolo 136 hektarów wyspy zostanie wypełnione podczas budowy przekopu, pozostałe 45 hektarów posłuży do składowania urobku z utrzymania toru

żeglugowego. Głównym elementem innowacji będzie kontrolowana vegetacja na wyspie za pomocą okresowego wykonywania pokosów roślinności na wyspie w celu przyspieszenia kolonizacji wyspy przez gatunki ptaków, które będą chronione. Spowoduje to eliminację krzewów i drzew na wyspie mające na celu niedopuszczenie kormoranów na wyspę - ich istnienie na Zalewie nie jest w żadnym stopniu zagrożone.

Oczekiwany efekt realizacji projektu

Główną funkcją dotyczącą odbudowy bioróżnorodności jest utworzenie obszarów odpoczynku dla kaczek (krakwy, płaskonosy, świstuny), gęsi (gęgawy, gęsi zbożowe i białoczelnne), a następnie obszarów lęgowych dla bekasów, czjek i krwawodziobów. Funkcje te będą podlegały ochronie poprzez zakaz wzywania wyspy przez osoby postronne. Zakaz ten będzie egzekwowany przez administrację morską oraz monitorowany dzięki działaniom i doradztwie ornitologów. W

Wyspa w trakcie budowy

Samica krakwy

Gęś białoczelnna

Bekas

Gęś zbożowa

Samiec płaskonosza

Samiec i samica świstuna

Czajka

Gęgawa

Krwawodziób

okresie późniejszym płytkie dno dookoła brzegów wyspy zostanie sposób naturalny przetransformowane w tarliska ważnych gatunków ryb (np. leszcz, sandacz). Tarliska powstaną na skutek spontanicznego rozwoju trzcinowisk. W ten sposób promowane będą działania zgodne z naturą. Rozwój tarlisk będzie konsultowany we współpracy z ichtologami.

Interesariusze

Urząd Morski w Gdyni - administracja morska mająca pełną jurysdykcję w obszarach przybrzeżnych - jest to główny interesariusz na Zalewie, którego kompetencje obejmują ustanowienie zakazu przebywania osób postronnych na wyspie, której docelową funkcją ma być siedlisko wspomagające

Mierzeja Wiślana: Morze Bałtyckie (z lewej), Zalew (z prawej)

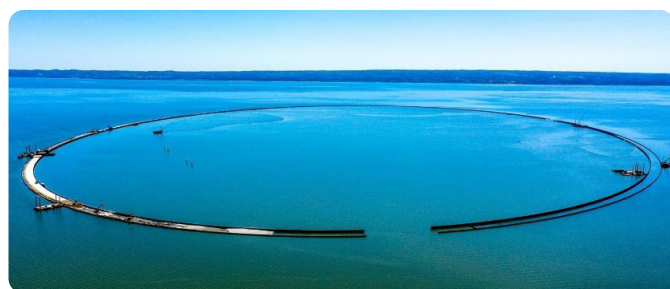
odbudowę bioróżnorodności w rejonie Zalewu. Uprawnienia Urzędu Morskiego są bezwzględnie konieczne dla sukcesu projektu. IBW PAN oraz Urząd Morski w Gdyni utworzą platformę koordynacyjną, która będzie stanowić forum konsultacyjne w celu optymalnej realizacji projektu.

Kluczowe czynniki zmian istotne dla projektu REST-COAST

Implikacje związane z sekwestracją węgla organicznego. Oprócz potencjału związanego z odbudową bioróżnorodności, wyspa zostanie przeanalizowana w kontekście możliwości sekwestracji węgla za pomocą pakietu TESSA. Wyniki tych analiz zostaną porównane z podobnymi wyspami, zbudowanymi ostatnio na Zalewie Szczecińskim - drugim transgranicznym Zalewem w Polsce. Porównanie zostanie dokonane również z wyspą Chełminek na Zalewie Szczecińskim, która powstała na początku XX wieku, i której roślinność rozwinęła się w sposób naturalny. Głównym celem tej ostatniej analizy jest zestawienie ewentualnych korzyści związanych z sekwestracją węgla organ-

icznego na wyspie z naturalną ewolucją roślinności w porównaniu z wyspą, na której roślinność jest kontrolowana.

Implikacje związane z powiększeniem i replikacją koncepcji projektu. Szybki rozwój infrastruktury nawigacyjnej w Polsce tworzy warunki dla powiększenia chronionego obszaru oraz jego replikacji na innych akwenach. W chwili obecnej planuje się wykonanie trzech sztucznych wysp na Zalewie Szczecińskim. Doświadczenie uzyskane podczas realizacji projektu można będzie wykorzystać w formie bardziej ogólnego podejścia w akwenach takich jak zalewy i estuaria w umiarkowanych szerokościach geograficznych.

Wyspa - widok w roku 2021

Frombork - miasto na południowym brzegu Zalewu, gdzie żył i jest pochowany Kopernik; jego grób stanowi ważną atrakcję turystyczną.